

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös lapsiin, nuoriin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemistä sekä väkivallan uhrien ja riskiryhmien suojelemista koskevan yhteisön toimintaohjelman toisen vaiheen perustamisesta (vuosiksi 2004–2008)” (Daphne II -ohjelma)

(KOM(2003) 54 lopullinen)

(2003/C 208/14)

Neuvosto päätti 4. maaliskuuta 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 2. huhtikuuta 2003. Esittelijä oli Ann Davison.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14. ja 15. toukokuuta 2003 pitämässään 399. täysistunnossa (toukokuun 14. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 118 ääntä puolesta, 2 vastaan, ja 6 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Komissio ehdottaa Daphne-ohjelman uudistamista ja tarkistamista, jotta ehkäistään ja torjutaan lapsiin, nuoriin ja naisiin kohdistuvan väkivallan kaikki muodot ennaltaehkäisevien toimien ja väkivallan uhreille tarjottavan tuen avulla. Ohjelmassa on määrä edistää kansainvälisiä toimia hyödyntämällä monialaisia verkostoja, tiedon vaihtoa, tietoisuuden lisäämistä sekä tutkimusta. Komissio ehdottaa myös, että 15 prosenttia ohjelman määrärahoista käytetään komission aloitteesta toteutettaviin täydentäviin toimiin kuten selvityksiin, indikaattorien kehittämiseen, tietojen keräämiseen ja seminaareihin. Uudet jäsenvaltiot kuuluvat ohjelman piiriin. ETA-maat, Romania, Bulgaria ja Turkki nivotaan ohjelmaan. Ohjelman budjetti nostetaan noin 40 miljoonaan euroon, mikä johtuu sekä laajentumisesta että siitä, että vain alle puolet toteutuskelpoisista hankkeista on voitu rahoittaa.

1.2. Komitea on tyytyväinen jo aiemmin kannattamansa ohjelman uudistamiseen. ETSK kiinnittää suurta huomiota lasten ja naisten ihmisoikeuksiin, kuten se on ilmaissut seuraavissa aiemmin antamissaan lausunnoissa:

- lapsiin, nuoriin ja naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntatoimenpiteitä koskeva yhteisön toimintaohjelma (Daphne-ohjelma) (vuosille 2000–2004) ⁽¹⁾

- lasten hyväksikäyttö ja seksimatkaileminen ⁽²⁾
- internetin käyttöturvallisuuden parantamista maailmanlaajuisen verkkojen laitonta ja haitallista sisältöä torjumalla koskeva yhteisön monivuotinen toimintasuunnitelma ⁽²⁾
- ohjelma lasten suojelemiseksi Internetissä ⁽³⁾
- neljäs naisten maailmankonferenssi ⁽⁴⁾
- EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet ⁽⁵⁾
- eurooppalainen lastenkulttuuripolitiikka ⁽⁶⁾.

1.3. Tietoisuuden lisääminen ja tietojen levittäminen kyseisellä alalla on erittäin tärkeää. Daphne-ohjelma on tässä suhteessa arvokas, koska sillä on laaja-alaisia kerrannaisvaikutuksia koko Euroopassa. Komitea painottaa, että lapsiin ja naisiin kohdistuva väkivalta ei ole vain terveysongelma ja fyysiseen koskemattomuuteen liittyvä kysymys, kuten komissiokin asiakirjassaan esittää, vaan se loukkaa myös heidän ihmisoikeuksiaan. Se on näin ollen yhteisen vastuun piiriin kuuluva asia. Eräissä edellä mainituissa lausunnoissaan ETSK on toistuvasti kehottanut mainitsemaan perustamissopimuksessa lasten oikeudet.

1.4. Hyvien käytänteiden kehittämiseksi ja vaihtamiseksi valtiosta riippumattomat järjestöt, jäsenvaltioiden viranomaiset ja tutkimuslaitokset ovat esimerkiksi Daphne- ja Stop-ohjelmien viime vuosina käyttöön asettaminen varoin toteutta-

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto, EYVL C 169, 16.6.1999.

⁽²⁾ ETSK:n lausunto, EYVL C 284, 14.9.1998.

⁽³⁾ ETSK:n lausunto, EYVL C 48, 21.2.2002.

⁽⁴⁾ ETSK:n lausunto, EYVL C 168, 16.6.2000.

⁽⁵⁾ ETSK:n lausunto, EYVL C 149, 26.6.2002.

⁽⁶⁾ ETSK:n lausunto, EYVL C 153, 28.5.1996.

neet useita innovatiivisia hankkeita, toimenpiteitä ja tutkimuksia. Kyseisten ohjelmien suosio ilmenee siten, että esitettyjen hakemusten määrä on säännöllisesti ollut liian suuri käytettävissä olevaan rahoitukseen nähden. Daphne-ohjelmassa on yleensä kyetty rahoittamaan yksi ehdotettu hanke seitsemästä. ETSK kysyykin, onko rahoitusta lisätty riittävästi. On myös otettava huomioon, että vaikka uusien jäsenvaltioiden väestö on määrältään nykyistä EU:ta alhaisempi, eräät ongelmista, joihin voidaan puuttua Daphne-ohjelmassa, ovat niissä kuitenkin suurempia kuin nykyisissä jäsenvaltioissa.

1.5. Näin ollen ETSK on erityisen tyytyväinen siihen, että Daphne-ohjelma ulotetaan Keski- ja Itä-Euroopan maihin, ja toivoo, että ne kykenevät reagoimaan riittävän nopeasti voidakseen osallistua ohjelmaan. Komitea hyödyntää neuvoo-antavien sekakomiteoiden verkostoaan ja muita yhteyksiään kiinnittääkseen kansalaisyhteiskunnan huomion ohjelmaan kymmenessä EU:hun liittyvässä maassa. On lisättävä vanhempien, opettajien ja viranomaisten tietoisuutta kyseisistä maista peräisin olevilla lapsilla käytävästä kaupasta sekä nuorten naisten tietoisuutta prostituutioon huijatuksi joutumisen vaarasta niin kotimaassa kuin ulkomailla. Kysyntään puuttuminen alkuperämaassa, mitä korostettiin erittäin vahvasti Jokohaman maailmankonferenssin päätösasiakirjassa, on myös tärkeää. Kysyntään on puututtava innovatiivisten hankkeiden avulla. Julkis- ja yksityissektoria (asevoimat, ulkomailla toimivat liike-miehet, matkanjärjestäjät, hotellit, valtiosta riippumattomien järjestöjen henkilökunta, lapsille suunnattujen palvelujen tarjoajat, suurlähetystöt, rekkojen kuljettajat jne.) on rohkaistava torjumaan ihmisillä käytävää kauppaa ja osallistumaan valvutuskampanjoihin, jotka on suunnattu kysyntää mahdollisesti synnyttävälle tahoille. Tällaisten hankkeiden päätavoitteena tulisi olla integraatio, jotta varmistetaan tietojen laaja levittäminen olemassa olevien verkostojen avulla varojen käytön maksimoimiseksi. Myös Phare-ohjelmassa on edistettävä integraatiota ja avoimuutta, jotta tarjontaan voidaan puuttua jäljelle jäävissä kolmessa hakijamaassa.

1.6. Tarvitaan uutta tietoa jäsenvaltioissa saavutetusta edistyksestä. Jäsenvaltiot ovat laatineet raportteja toteuttamistaan toimista naisilla käytävän kaupan torjumiseksi, mutta vastaavia raportteja lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä sekä sukuelinten silpomisesta ja nk. kunnarikoksista ei ole laadittu. Se, että jäsenvaltiot eivät ole kyenneet toimimaan näin, saattaa johtua useista syistä kuten tiedon, edistyksen tai poliittisen tahdon puutteesta. Yleisesti näyttää kuitenkin siltä, että tarvitaan vielä huomattavia toimia, jotta varmistetaan tehokas lähestymistapa lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi koko EU:ssa etenkin siksi, että lasten oikeudellinen asema EU:n perustamis-

sopimuksessa on epäselvä ja lasten oikeudet on sisällytetty EU:n lainsäädäntöön vain sattumanvaraisesti. Uudessa ehdotuksessa korostetaan koko Euroopan kattavan yhdenmukaisen tietojen keruun tarvetta. ETSK kehottaa jäsenvaltioita huolehtimaan tietojen keruusta, mutta hyväksyy sen, että käytännössä asiaa edistettäneen Daphne-ohjelman avulla. Komitea on jo aiemmin kiinnittänyt huomiota siihen, että tarvitaan yhä enemmän tietoa Internetin pornosivustoilla hyväksikäytettyjen lasten sekä Internetin pornosivustoilla lähestyttyjen ja tällä tavoin hyväksikäytön kohteiksi joutuneiden lasten määrästä.

1.7. Ohjelmassa harjoitettavassa tutkimustoiminnassa tulisi pohtia mahdollisia lainsäädäntötoimia sekä tietoisuuden lisäämistä. ETSK on esimerkiksi suositellut, että EU laatisi tiukat säännökset rajatylittävää adoptointia sekä lasten parissa toimivia viranomaisia ja valtiosta riippumattomia järjestöjä varten. Lainsäädännön avulla tulisi myös estää tunnistettujen pedofiilien seksimatkailemista ulkomaille sekä mahdollisuus lähestyä lapsia Internetin pornosivustoilla. Lisäksi tulisi säätää Internet-palvelujen tarjoajia koskeva yleinen velvollisuus suojella lapsia seksuaaliselta hyväksikäytöltä Internetissä.

1.8. On tärkeää nivoa hankkeet olemassa oleviin verkostoihin tietojen levittämisen maksimoimiseksi. Esimerkkejä tällaisista verkostoista ovat opetusministeriöt, eurooppalainen kouluverkko, eEurope-aloite sekä elinikäistä oppimista koskeva aloite, terveysministeriöt, liike-elämän järjestöt, ammattijärjestöt ja poliisiviranomaiset.

1.9. ETSK:n mielestä on myös asianmukaista, että ohjelmalla tuetaan rajatylittäviä toimia, joissa kiinnitetään huomiota vammaisiin naisiin, lapsiin ja nuoriin kohdistuvaan väkivaltaan ja uhkaan, sekä toimia, joilla parannetaan kaikkien hyväksikäytön uhriksi joutuneiden vammaisten mahdollisuuksia hyödyntää eri tukimuotoja.

1.10. ETSK on tyytyväinen Euroopan komission äskettäin tekemään päätökseen perustaa ihmiskaupan asiantuntijaryhmä, jonka tulee osallistua aktiivisesti ihmiskaupan vastaisen toiminnan seuraaviin vaiheisiin ja tukea komissiota kannanottojen kokoamisessa aihetta käsitteleviä mahdollisia aloitteita varten. Kyseisen ryhmän muodostaminen on tärkeä askel Brysselin julistuksen täytäntöönpanemiseksi.

1.11. Monet Daphne-ohjelmassa käsitellyistä ongelmista ovat rikoksia – ihmisryöstö, ihmisillä käytävä kauppa, orjuuttaminen, sukuelinten silpominen, nk. kunnarikokset sekä hyväksikäyttö (on- ja offline). Daphne-ohjelma voi osaltaan auttaa,

mutta tarvitaan myös koko yhteiskunnan tarmokkaita toimia, Europolin ja Interpolin nykyistä vahvempaa yhteistoimintaa sekä selkeää poliittista tahtoa tällaisen järjestelmällisen väkivalan kitkemiseksi. Viranomaisten epärehellisyys tulisi suhtautua erityisen vakavasti.

2. Yksityiskohtaisia huomioita

2.1. Hankkeiden koko

2.1.1. Komissio ehdottaa, että osa budjetista varataan suuriin hankkeisiin, joita rahoitetaan enintään 250 000 eurolla. ETSK on samaa mieltä siitä, että tämän kokoisissa tehokkaissa hankkeissa varoja voidaan käyttää nykyistä tuloksekkaammin. Paperityötä tulisi pyrkiä välttämään molemminpuolisesti kaikin tavoin. Tulisi korostaa sekä konkreettisia tuloksia että asianmukaista kirjanpitoa hyvän projektihallinnan todisteena. Menestyksekkäitä hakijoita varten tulisi laatia selkeät menojen tosittamista koskevat suuntaviivat, jotta varmistetaan, että ne valmistelevat toimivat kirjanpitojärjestelmät etukäteen.

2.2. Yhteisrahoitus

2.2.1. ETSK kannattaa 80 prosentin rajaa. Periaatteessa on tärkeää kyetä osoittamaan hanketta ehdottaessa, että varoja saadaan myös muista lähteistä. Komission hankkeissa usein vaadittu 50 prosentin osarahoitus saattaa kuitenkin olla este joillekin valtiosta riippumattomille järjestöille.

2.3. Tavoitteiden ja aihepiirien määrittely

2.3.1. ETSK kannattaa sitä, että hankkeessa määritellään alustavasti joitakin erityistoimia, jotka ovat kunakin vuonna erityisen tarpeellisia. Uusia ja innovatiivisia hankkeita tulisi myös edistää.

2.3.2. Komission tulisi tehdä hakijoille selväksi valintaprosessissa edellytettävät kriteerit (asiantuntemuksen taso mukaan luettuna).

2.4. Valtiosta riippumattomien järjestöjen ohjelmaan osallistumisen helpottaminen

2.4.1. Mikäli käytetään sähköistä hakulomaketta, sen on oltava helppotäyttöinen ja selkeä. Maksujen ajoituksessa on otettava huomioon valtiosta riippumattomien järjestöjen rajalliset budjetit ja kassavirtaa koskevat edellytykset.

Bryssel 14. toukokuuta 2003.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Roger BRIESCH